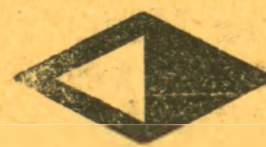

DR KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

SZOMBAT

Sándor Pál *diagnózisa*

Erzsébet királyné
talizmánja

Szántó Jenő deklarációjának hatása. — Ottó királyfi az öregekről. — Zsitvay Tibor nyilatkozatáról. — A Nazareth szó eredete. — Rabbiné a Katholikus Körben. — Egyveleg a zsidó felekezeti lapokból. — Olvasom . . . Nem olvasom . . . ! — Riportok. — Hirek.

VIII, évfolyam 1. szám.

1935. január 5

A címlap Berény Róbert rajza

Hitközségi hírek

BLOCH „AVODESZ HAKODES” ORATÓRIUMA A DOHÁNY UCCAI TEMPLOMBAN. Páratlan zenei esemény színhelye lesz a bekövetkező új év elején. február 5-én a Dohány-uccai templom, ahol Stern Samu, az Országos Iroda és a Pesti Izr. Hitközség elnökének fővédnöksége mellett bemutatásra kerül a világnépszerű zeneszerző: Ernest Bloch „Avodesz Hakodes” oratóriuma, amelyet óriási sikerrel adtak Turinban, a milánói Scalaban, New-Yorkban, Nápolyban és Amsterdamban. A nagynevű szerzőnek leghatalmasabb alkotása ez, amely egyedül áll a zsidó templomi zene irodalmában. A mű, amelyben egy bariton szóló és 120 tagú ének és zenekar jut szerephez, a szombat reggeli és délelőtti liturgia legszebb motívumait dolgozza fel, a szöveg ennek megfelelően a bibliából és a hagyományos imákból van átvéve. E szavakból kiárad minden, ami Izrael lelkéhez közeláll, népiünk szenvedése és öröme, minden reménye. A zsidó vallásos életnek egész érzésvilága és eszmegazdasága jut Bloch művében zenei kifejezésre. A hatalmas kompozíció mindennél magával ragadta a hallgatóságot és a kritika is lelkesen ünnepelte a szerzőt és művét. Talán sehol a világon nem jelentkezik a zsidó hívők lelkében olyan rajongás az istentisztelet zenéje iránt, mint épen a pesti zsidóság körében. Ez a magyarázata annak a kivételesen nagyarányú várakozásnak, amellyel a főváros zsidósága a csodálatos szépségű istentiszteleti zenemű előadása elé tekint.

SCHLANGER MÓRNAK, a Pesti Tőzsde igazgatójának és nejének Klára leányát eljegyezte Reich Tibor cégvezető Budapesten. Schlanger Mórt, ki a fővárosi zsidó közélet népszerű vezető tagja, a pesti hitközségnek évtizedes választmányi tagja, a Pesti Chevra Kadisa választmányi tagja, aki az összes zsidó intézményeknél jelentős összegű alapítványokkal örököltette meg nevét, barátai és tisztelői elhalmozták szerencsekívánataikkal.

A PÉCSI TALMUD TÓRA EGYLET felolvasó ciklusát az elmúlt héten nyitotta meg dr. Wallenstein Zoltán főrabbi és egyidejűleg „Mit köszön az egyetememes emberi művelődés a zsidóságnak?” címen kulturtörténeti előadást tartott. Színültig zsufolt ház, illusztris vendégek képezték a hallgatóság zömét, kiknek sorában megjelent Perr Viktor r. k. lelkész, az Emericanum igazgatója, dr. Krisztics Sándor egyetemi tanár, a Magyar Nemzeti Szövetség ügyvezető elnöke és sokan mások, akik gyönyörködtek előadó lebilincselő

előadásmódján, nagy tudásán és bámulatos olvasottságán. A főrabbi megrajzolta a világkultúra kincsének keresztmetszetét, kimutatta, hogy Mózes törvényei milyen irányító hatással voltak a modern világ előkészítésére és tudományhoz illő tárgyilagossággal megjelölte a zsidóság törvényes helyét az európai civilizáció fejlesztésében. A nagy átmérőjű előadást a hallgatóság meleg ünnepléssel köszönte meg.

MEGHALT TAUBER ÁRON. Megdöbbenéssel értesült a budapesti zsidóság arról, hogy Tauber Áron rövid, néhány hetes betegség után meghalt. Az általános részvétet még csak fokozza az a körülmény, hogy Tauber egyike volt a legerősebb embereknek, akikről az Erő szobrát lehetett volna mintázni. Dunaszerdahelyről került fel a fővárosba és magával hozta a romlatlan zsidó erényeket. Lelkes támogatója volt minden zsidó ügynek, jótékony volt, és jótékonyágát, mint-hogy gyermektelen volt, főleg rokonaival éreztette, akiknek gyermekeit a szerető atya gondosságával nevelte és támogatta. Becsületessége és kereskedői erénye a legszelesebb körben ismert volt és általános tiszteletet szerzett neki. Dob utcai üzletét a legtávolabbról is felkeresték üzleti barátai. Temetésén megnyilvánult a nagy szeretet: tisztelői hatalmas tömegben jelentek meg a temetésén, ahol dr. Grosszmann Zsigmond Dohány-utcai rabbi megható beszédben méltatta az elhunyt érdemeit.

Fájdalomtól megtörve tudatjuk,
a legjobb anya, nővér, nagyanya
és anyós

Lustig Edéné

szül. LANG JOZEFIN meghalt.

Gyászolják: leánya dr. Faragó Zsigmondné szül. Lustig Jenny, nővére Krámer Miksáné szül. Lang Jenny és annak férje Krámer Miksa, Faragó Zsigmond dr. veje, Faragó István unokája és a nagyszámú rokonság. Temették december hó 31-én déli 12 órakor a rákoskereszturi izr. temetőben.

SZOMBAT

Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE
SZEMLÉJE

Sándor Pál diagnózisa

A hírlapi, egy napra szóló, jelentőséget messze túlszárnyaló értéket jelent az a fejtegetés, amelyben *Sándor Pál* országgyűlési képviselő elmélkedik a zsidó képviselőknek zsidó irányban való tevékenységéről, illetőleg tétlenségéről. Általános a panasz, hogy a zsidó hitű képviselők tulajdonképen semmit sem tesznek a magyar zsidóság helyzetének országos viszonylatban való megjavításáért, holott egész biztos, hogy megválasztatásuknál a zsidó szavazatok voltak a döntők. Bármilyen jogos a panasz, a kérdés igen nehéz és nem is lehet róla teljes nyíltsággal beszélni. A felületesség talán azzal a kibuvással élhetne, mint az egyszeri képviselő, aki választói részéről megkérdeztetvén, miért nem szólalt fel a képviselőházban, azt felelte: Amikor egy üdvös ügy tárgyalásánál az olvasható a képviselőházi ülésekről szóló tudósításokban: „általános helyeslés”, úgy abban én is bennfoglaltatom. — Azt lehetne tehát mondani, hogy amikor a zsidó képviselők általában az ország rendjéért küzdenek, akkor a zsidóság ügyét és érdekeit is előmozdítják.

Sándor Pál nem akarja ilyen egyszerűen megoldani a kérdést, hanem őszintén felállítja helyzetünk mérlegét. Egyfelől tudja azt, hogy az oportunitás szerint gondolnunk kell a német eseményekre, és elégedjünk meg a mostani állapottal. Másrészt kifejezése juttatja azoknak a meggyőződését is, *akik szerint tönkre kell mennünk, ha a mai csendes, szervezett és veszedelmesen terjesztett antiszemita tovább tart*. E két szélsőségtől eltekintve ő maga is szomorú állapotnak bélyegzi, hogy meg kell köszönnünk azt, ami bennünket a magyar törvények szerint jogosan megillet. E szomorúság jegyében látja, hogy jogegyenlőségünk csak papíron van meg, de kereseti lehetőség tekintetében lehetetlen a helyzetünk. Sándor Pál nyíltan kimondja, hogy állam, város, bank sőt nagyobb iparvállalat nem alkalmaz zsidót. Ő, a kereskedelem vezére, feljajdul azon, hogy a kereskedelem tönkremegy, mert a zsidók kezéből ki akarják ütni. Pedig

hangsúlyozza: Magyarországnak tekintettel kellene lenni politikájában az utódállamok zsidóságára is.

Ezt a cikket minden illetékesnek el kellene olvasni, nem egyszer, de igen sokszor, mert valóságos vademecum minden zsidó közéleti férfit számára. Mert bármilyen szomorú a kép amit fest, *Ő nem defétista*, mert fejtegetését azzal fejezi be; „Nekünk azért mindennek dacára megvan a bizalmunk az ősi magyar szabadelvűségben, amely a legválságosabb pillanatban sem fogja az ország jól feltögtt érdekében a zsidó magyar polgárok fundamentális érdekeit cserbenhagyni.“ Bizonyára Sándor Pál szellemében volna ezekután, ha a találó diagnózis után az illetékesek összefognának és megkezdődne a therapia is, és ha nem lehet a radikális kuráról szó, kezdődjen legalább a kórtüneti kezelés, mert a beteg, akinek állapotát a *kitűnő diagnosta*: Sándor Pál nem tartja még reménytelennek, azt hiszi, hogy az orvosok, akik nem tesznek vele semmit, vagy felelőség nélküli egyének, vagy tehetségtelen kontárok.

Már Svájcban is?

A mult hetekben a zürichi Kursaalban Erika Mann, Thomas Mann leánya újra megnyitotta „Pfeffermühle“ című irodalmi kabaréjának téli szezonját. És a Schauspielhausban műsorra tették Friedrich Wolf „Professor Mannheim“-ját. Ez a kabaré és ez a darab izgalomba hozták a zürichi polgárok kedélyét. Mert a kabaréban irodalmi keretben mai problémákkal foglalkoztak, olyan dolgokkal, amelyekről minden ujság írt. És a „Professor Mannheim“ egy németországi zsidó egyetemi tanár kálváriáját játszotta. Ez volt a kis társulat erénye, a kitűnő alakítás és a bátorság, de ez volt a bűnük is. Mert manapság némely köröknek bűn a zsidót emberként színpadra hozni, bűn a fajelmélet terrorja ellen fellázadni, bűn tiltakozni a barbárság ellen.

Ezek a körök, a különböző „frontista“ jobboldali szervezetek tüntetéseket rendeztek a kabaré és a darab ellen. Néhány száz fiatal ember kivonult a színház elé és beleordította az éjszakába a Németországból importált „Juda verrecke“-t. A csendes zürichi éjszakába beharsant a kiáltás, a nézőtérén végighasított a

fütty. A színészek tovább játszották szerepüket és szempillájuk sem rezdült. De a közönség, a jó svájci polgárok tiltakoztak. Tiltakozott a nép, intellektuelek és munkások, amelynek többsége híven kitart az évszázados demokratikus elvek mellett.

Az utcákon esténként újra és újra beharsant a „Juda verrecke“. Verekedések, A rendőrség riadókézsültségének autói végigszáguldanak az utcákon. A „Nationale Front“ vezetői demagógikus beszédeket tartanak. „Provokáció“ kiabálnak mindenfelől. Azok, akik a darabbal azonosítják magukat és azok, akik betiltását követelik. A frontisták a kezüket dörzsölik, hallatnak magukról, sikerült újra életjelt adniok, mindenki látja, hogy itt vannak. És velük néhány német érdekelttségű vállalat és olyan, amelyiknek milliói a német iparban fekszenek. De a svájci nép nagy többsége tiltakozik a diktatórikus törekvések ellen, tiltakozik az izgága fiatal emberek politikája ellen és elmegy megnézni a „Pfeffermühle“-t, és a „Professor Mannheim“-ot és mély megrendültséggel kíséri a színpadi produkciót.

Zsitvay Tibor egy nyilatkozatáról

Zsitvay Tibor, a Nemzeti Egység Pártja fővárosi elnökének multkor tartott beszédjéből ki kell emelni egy részletet, amely megérdemli a magyar zsidóság nagyfokú érdeklődését. A főváros politikai életének e vezére megállapítja, hogy a magyar nemzeti szellem nem ismer felekezeti surlódást és azért nyíltan a zsidó vallású polgárokhoz fordul, hogy ha panaszuk vannak, forduljanak hozzá és meg fogják győződni róla, hogy ő az esetleges panaszokat a polgári egyenlőség szerint fogja mérlegelni.

Zsitvay nyilatkozatát két szempontból kell értékelnünk: Elsősorban örvendetes jelenségnek tartjuk, hogy a nálunk szokásos módtól eltérőleg, nem a hatalomtól visszavonult miniszter, sem a mandátumot elnyerő akaró képviselő hangsúlyozza a felekezeti hovatartozandóságtól független polgári egyenlőséget (mert az ilyen esetekben elhangzott szép szavakat a maguk értékére kell leszállítani), hanem az a férfiú, aki fővárosi ügyek intézésében vezérszerepet játszik. Ez az egyik szempont. És egy másik körülmény is biztatónak és fontosnak tünteti fel ezt a nyilatkozatot. Éveken át hozzá voltunk szokva ahhoz, hogy amikor nálunk a politikus felekezetek közötti békéről, a felekezeti gyűlölet kiküszöbölésére szólt, akkor a katolikus-protestáns feszültséget, a katolikus-protestáns pozíció-xersenyt tartotta szem előtt és csak a liberális lapok magyarították bele céltudatosan azt, mintha a béke hirdetése a zsidóságnak is szólna. Zsitvay Tibor e tekintetben egész világosan, félremagyarázhatatlanul beszélt; vallást tett amellet, hogy a felekezeti békét a maga becsületes mivoltában, a zsidókat is befoglaló tartalmában érti. Ezt a

magyar zsidóság elvárja tőle a családi hagyomány jogán, hiszen fia ő Zsitvay Leónak, aki a béke idejében egy zsidó falusi szatócsnak egy katolikus káplánnal szemben, aki a sajtóban vérvádat koholt ellene, fényes elégtételt adott a bírói székből.

A zsidóság mindenkor hálás volt és az apa iránti tisztelet átháramlik a fiúra is, aki apja nyomdokaiban halad.

Olvason

Ottó királyfi egy francia világlapnak adott nyilatkozatában kijelenti: Nem kormányozhatják a világot kizárólag aggastyánok. Ez a kijelentés mindenképpen alkalmas arra, hogy meggondolásra készítse azokat is, akik a zsidóság ügyeivel foglalkoznak és nem világpolitikával. Azt látjuk ugyanis, hogy a hitközségi vezetőségben egyre szaporodnak az öregek, mert nem jön utánpótlás, és a tagok körében az ötven éven felüliek száma ijesztően növekedik, mert a születések csökkennek. A berlini hitközség kétségbe van esve, hogy eddig is 1200 öreget tartott ki, de most mindig több és több öregnek az eltartását kell vállalnia. Ehhez friss erők bekapcsolása szükséges és ezért fontos volna, hogy a fiatalabbak sorából, akik erre alkalmasak — is vegyenek részt az ügyek intézésében, mert az igazán nem egészséges, ha a hitközségek élén csupa aggastyán van.

Nem olvason

Százötven éves jubileumát ülte a „Philantropin“ nevű frankfurti zsidó középiskola. Elsőrangú kulturcselekedet volt annak idején a megalakítása, a legmészszebbmenő sovinszta német nevelést juttatta növendékeinek. De jellemző a mai időkre, hogy az ünnepségen semmiféle hatáság semmiféle nemzsidó iskola vagy pedagógiai intézmény képviselője nem jelent meg.

TOKAJI MINTAPINCE

FUCHS LÁSZLÓ

tolcsvai bortermelő lerakata.

BUDAPEST, V. NÁDOR UTCA 5

Teléfono: 81—2—74.

Egyveleg a zsidó felekezeti lapokból

EGYENLŐSÉG: „És ő volt (Erzsébet királynő) az, ki egyszer Budapesten magához hívatta Kaufmann Dávid professzort, a rabbiszeminárium tanárát, hogy megkérdezze tőle, ki volt Juda Halévy és Kaufmann Dávid előadásán keresztül megszerette a nagy spanyol zsidó poétát.“

(Ez mese! Annyi igaz, hogy Kaufmann „Jehuda Halévy“ című nyomtatásban megjelent előadását bekérték a királynő részére, aki kedvenc költője Heine útján tudott Jehuda Ben Halévyről. De azért ebben az esetben, a mai korra való tekintettel, a valóság is mese. Mert ma még zsidó asszonyok sem érdeklődnek sem Heine zsidó melódiái, sem Jehuda Halévy versei, sem Kaufmann kutatásai után.)

ZSIDÓ SZEMLE: „Már 1848-ban Kunewalder Jónás óbudai főrabbi, felhívást bocsájtott ki . . . “

(1848-ban Óbudán egyáltalában nem volt főrabbi, Kunewalder pedig pesti előljáró volt. A kettőt nem szabad összevetésztetni, különösen a multa vonatkozólag nem. Mert a mai időben elképzelhető, hogy egy-egy pesti előljáró szívesen cserélne egy-egy pesti rabbi állásával s dotációjával, de 1848-ban egész biztosan nem volt így.)

ZSIDÓ UJSÁG: A Magyar Statisztikai Szemle most megjelent száma Dr. Beinisch Arthur tanulmányát közli „A zsidóság térfoglalása és elhelyezkedése Magyarország területén“ címmel . . . Végül megállapítja a tanulmány írója, hogy a kiháló városi magyar zsidóság soraiban támadt réseket valószínűleg a túlnépesült keleti zsidóság fölöslegeivel fogja betölteni, ami nem mondható előnyösnek.“ A Magyar Statisztikai Szemle sok szomorúságról tudósít. Látjuk belőle . . . Mindezek a megállapítások annál fájdalmasabbak, mert, sajnos, igazak.“

(Szóval az orthodox sajtó a keleti zsidóknak beáramlását a magyar zsidóságba sajnosnak és igaznak tartja.)

NÉPÜNK: (Nagyvárad) „Rabbi Baruch egyik legnagyobb írása a Tóra égése cí-

mű ballada, amely a római Apostomus szörnyű parancsát, a Tóra elégetését tárgyalja.“

(A Tóra égése nem ballada, hanem ismert tisobeovi elégia, szerzője nem Baruch, hanem fia Rabbi Méir és nem egyik legnagyobb írása, mert legfeljebb 150 sorból áll, hooott ő hatalmas responsumgyűjteményeket hagyott hátra és nem Apostomus szörnyű parancsát tárgyalja, mert az valamikor az ókorban történt, hanem ő a napjaiban, 1240-ben lefolyt párisi Tóra- és Talmud-égetést siratta. — Hogy azonban lapkollégánk erdélyi konkurrens lapjának, a „Hoemesz“-nek ne legyen káröröme, megemlítjük, hogy az utóbbi lapban egy cikksorozatban Dr. L. azt írja: . . . „70-et írtak akkor . . . Rabbi Jochanan ben Zakaj Titus előtt stb.“ Egy doktornak tudni kellene, hogy akkor még nem írtak hetvenet, mert nem volt keresztény időszámítás és egy orthodoxnak tudnia kellene, hogy talmudi hagyomány szerint Rabbi Jochanan Vespasianustól kérte és kapta a javnei főiskola felállítására vonatkozó engedélyt, nem pedig Titustól.)

EGYETÉRTÉS: A körzet kiváló elnöke nyitotta meg az ülést . . . fölkérte a körzet lelkes és kiváló előljáróját . . . azután az elnöklést a körzet népszerű és buzgó előljárójára ruházta át.

(Hogy kilenc nyomtatott sorban ennyi kiválóság van, az örvendetes, de hogy az elnök miért kapott csak egy diszitó jelzöt, holott az előljáró urak kettöt, az mélyen lehangelő és érthetetlen.)

**KÜLÖNLEGES
HALÉTELEK**

**VIG HAJÓS ÉTTEREM
STEINER, RUDOLF-TÉR 1**

RADIUS FILMSZINHAZ, Nagymező utca 22—24. Telefon: 22 0—98. Előadások kezdete: 3, 5, negyed 8, és fél 10 óra-
kor.

Milyen rabbi küldött Erzsébet királynőnek talizmánt?

Világszerte feltűnést keltett gróf Corti Egonnak könyve Erzsébet királynőről. Az egyik adat zsidó vonatkozású. Ebben Corti elmondja, hogy 1856. július 2-án *Alexanderson József pesti rabbi* héber amulettet küldött a királynénak, aki anyai örömök előtt állt és azt írta neki, hogy ha ezt a héber amulettet kiszögezi hálósobája ajtajára, akkor *fia fog születni*. Július 15-én született meg Erzsébet királyné gyermeke, ki azonban leány volt. *Gizella* főhercegnő (Augusztá főhercegasszony édesanyja). Mint Corti gróf feljegyzi, *Ferenc József* ekkor mosolyogva mondta a királynőnek, hogy ha a rabbi amulettjét kifüggesztette volna, akkor fiú lett volna.

Minthogy ilyen nevű pesti rabbi nem volt, megkérdeztem erre vonatkozólag *dr. Richtmann Mózes* barátomat, aki a következőképen adta meg a felvilágosítást:

— Ha az adat helyes, akkor az illető nem volt pesti rabbi, csak rabbi Pesten. Valószínűleg azonos azzal az *Alexandersohn*-nal, akit a század harmincas éveiben Heőcsabán megválasztottak rabbinak, de nemsokára különféle vádakot hoztak fel ellene, többek közt azt, hogy tefilin-felvétel közben egy ellenségére nyomdafestéket nem tűrő, parasztos káromkodással (mely a héber jegyzőkönyvben „bész” betűvel kezdődik) ripakodott rá, amire egy rabbikollégium megfosztotta rabbi-állásától. Ő erre három évtizeden át kereste az igazát Magyarországon és a külföldön rabbiknál és világi hatóságoknál, de mindhiába. Az egész esetet részletesen leírja *Kohn Sámuel* pesti

פסח של

Husvéti árut

az ismert kiváló minőségben, az idén is gyártunk.

A felügyelet az egri főrabbi, főtisztelendő

Schreiber Simon ur

gyakorolja.

A husvéti áru gyártásának rituális felügyelete még sokkal szigorubb, mint az egész éven át gyártott áru amugy is nagyon szigoru felügyelete. E szigoru rituális felügyelet teljes erejü bizosíték arra, hogy az áru és így különösképen a husvéti áru megbízhatóságához soha kétség nem férhet.

A husvéti árut

tehát a legvallásosabb emberek is a legteljesebb bizalommal fogyaszthatják.

FRANCK HENRIK FIAI R.-T.

Budapest, 113, postaiók 5.

Telefon: 68-8-45.

főrabbi, nagyapjának Kohn Schwerin Götznek életrajzában. Hogy igazak voltak-e a vádak, azt természetesen nem lehet tudni. Viszont az köztudomású, hogy a heőcsabaiaknak már régen nem volt valami jó hírnevük a zsidók körében, hisz amikor csabai tolvajokról (Csabaer Genovin) beszélnek, akkor őrájuk gondolnak és így nem kellett egy kis rágalmazásért a szomszédba menniök. — A békeszerető és a hitközségi előljáróságot tisztelő Kohn Sámuel természetesen nem valami nagy rokonszenvvel írt erről az Alexanderről, akiről egy biztos: peches ember lehetett. Egyszer támadt egy kitűnő ötlete: fiúval kecsegtető amulettet küld a királynőnek és ez az ötlet vízbe esik. Ha az amulettje hatásosnak bizonyult volna és a királyné fiút szült volna, talán a világtörténet más fordulatot vesz és a trónörökös születése feletti örömeiben I. Ferenc József bizonyára elrendelte volna a rabbi ügyében a revíziót és meghalhatott volna valami kitűnő stallumban. Hiszen a mai világban egy rabbiválasztásnál egy képviselői vagy főispáni protekció is sokat nyom a latban, hát még egy királyi pártfogás milyen csodát tehetett volna? De így? 13 évvel később koldusszegényen, mindenkitől elfeledve halt meg az óbudai zsidókórházban a születendő nemeket szabályozni akaró Schenk professzor szerencsétlen elődje.

„Die Rebetzen a Katholikus Körben“

Ez a karcolat Hegedűs Nándor főszerkesztésében megjelenő „Szabadság” pol. napilapban jelent meg.

Azt hiszem mindenkinek feltűntek azok a színesre mázolt táblák, amelyeken óriási betűk harsogtak: „Zsidó színház a Katholikus Körben.” Két héten át tény-

leg ott játszott a Katholikus Kör nagytermében a ragyogó tehetségű Sidi Thal és jiddis társulata. De én nem is az előadásokról beszélek, amelyeknek őszinte sikere volt, csak épen arról a kedvesen megnyugtató jelenségről, amely ilyen közel hozta legalább fogalmazásában — a két intézményt. Mert később ilyesmit is elvastam: „Die Rebetzen a Katholikus Körben” Ez egy operett volt. De ezt csak másnap tudtam meg.

Ugy gondolom, egészen jól van ez így, sőt ez a természetes. A dolgoknak már el kellett mérgesedni, hogy kuriózumként beszéljenek arról is, amit most egy budapesti kóser-vendéglőről kiderítettek. Arról van szó, hogy a Rombach-uccai Stern-étterem, amely szombatoként libatorra invitálja vendégeit, meghirdette remek borait, amelyek a pannonhalmi apátság külön kóser kezeléséből kerülnek ki. Erre aztán leutazott Pannonhalmára egy pesti társaság és végig járta az

szó csupán:

**3 SIRKÓ
LÖWY-NÉL
BUDÁN**

II. FŐ-UTCA 79.

TELEFON: 51-5-81

**Alkalmi vételek
legolcsóbb áron!**

II. Zárda-utca 3
Margit körut sarok

OLVASOM,...

NEM OLVASOM...

Olvasonom

Csillagos Szabó professzor cikket írt Nazaretről, többek között fejtegeti a szónak jelentését. Tekintettel arra, hogy ez a helynév nem fordul elő a zsidó írásokban, könnyen lehet mindenféle találgatásoknak helyt adni. De valami mégis különös. Nem említi a legplauzibilisebbet, hogy „Nazaret” annyit jelent, mint „Órhely”, mint ahogy a bibliai „Micpa” városnévnek ez a jelentése. Ellenben azt mondja, hogy „NZR” volt Jézus idejében egy brigantinak a neve és a zsidók talán erre gondoltak, amikor így jelölték Jézus származási helyét. Ennek a megjegyzésnek semmi alapja nincs, legfeljebb félreértéseket kelthet. Én legalább is nem tudok arról, hogy ilyen nevű rabló-vezér létezett volna. Szívesen veszünk erre vonatkozólag felvilágosító sorokat.

Olvasonom

Baranyay Jusztin, a pesti hittudomány karának dékánja abból a tényből, hogy a templomok most telve vannak, arra következtet, hogy az emberek kiábrándultak a huszadik század materiális eszméiből és ismét hívők lettek. Ezt a szempontot transponálva a zsidóság viszonyaira, vajjon mit állapíthatnánk meg? A zsidó templomok is telve vannak. De vasárnap délelőtt a zsidó temető is telve van látogatókkal, aminek társadalmi és érzelmi okai vannak, és igen kis arányban játszik benne szerepet a zsidóság szerinti vallásosság. Ha a zsidó templomlátogatókat egyénileg vizsgáljuk, és megállapítjuk, hogy melyik réteg jár a templomba, akkor kiderülne, hogy a templom látogatottság összefügg a gazdasági nyomorral, munkanélküliséggel és más egyéb okokkal. Mert zsidó szempontból csak akkor lenne örvendetes és a vallásosságra valló jelenség a nagy templomlátogatottság, ha a netköznapi istentiszteletek is nagy népszerűségnek örvendenének. Azt hiszem a keresztény templomi hallgatóság pontos analízise nem adna igazat optimisztikus

megítélésre a vallásosság irányában. És visszatérve a zsidó viszonyokra; a telt szombati Dohány utcai templom még nem jogosítja fel a hitközségi vallásos élet vezetőit arra, hogy abban az illúzióban ringassák magukat, hogy minden rendben van. A templomi látogatók csak egy parányi töredékét jelentik a budapesti zsidóknak.

Olvasonom

Éber Antal cikket írt „Modernség és orthodoxia” címen. Ez a kettő legfőbb problémája a zsidóságnak is. Ám: a közgazdasági relációban a kérdést elintézik az Éber-ek, de a zsidóság ilyenmű problémája megoldásán évtizedek óta hiába fáradoznak a magyar zsidó héberék.

Olvasonom

Az egyik napilap megemlékezik a harminc év előtti társadalmi életről és ezzel kapcsolatban kiemeli Marczali Henrik és neje irodalmi szalonját, amely a béke-előtti Magyarország kultúrtörténetében helyet kér. Odajárt az antiszemita velleitású történetíró: Thallóczy, odajárt a zsidó születésű püspöktörténetíró: Fraknoi; gyakran megfordult ott arisztokraták, külföldi tudósok... És most? Minden elmúlt! És a nagy történet-tudóshoz csak az anyja maradt hű: a zsidóság.

Olvasonom

Szinte hihetetlen, a Zs. T. I. Londonból keltezett következő híre: M. Bloch, portsmouti főrabbi, aki egyuttal híres footbalista is, felhívást intézett a zsidó világorthodoxiához, valamint az összes orthodox rabbikhoz, hogy mindenütt, hol zsidók laknak, támogassák a Makkábimozgalmat és kövessenek el mindent a II. palesztinai világmakkabiád sikere érdekében, mely „a zsidó ifjuság és a zsidó erő legnagyobb demonstrációja lesz tavasszal Palesztinában.”

Nem olvasom

Szánthó Jenő, az Országos Iroda alelnökének deklarációja a budai hitközség közgyűlésén mély benyomást gyakorolt a képviselőtestület tagjaira, ami meg is nyilvánult a szavazás számarányánál. Ezzel kapcsolatosan újabb irányú erős mozgalom indult meg a budai hitközség tagjai között gazdasági egyesülést létesíteni a Pesti Izraelita Hitközséggel.

Nem olvasom

Legutóbb egy temetésen a rabbinak szép beszéde után az elhunyt szakmabeli kollegája beszélt, lehet, hogy szakszerűen, de a helyhez nem illő és a hangulatot teljesen megzavaró módon. Ez gyakori eset temetéseknél és így tehát a Chevrának be kellene már vezetnie azt, hogy a búcsuztatók mutassák be beszédeik szövegét. Ezzel kapcsolatban véget lehetne vetni intézményesen annak a lehetetlen állapotnak, hogy zsidó temetőben, zsidó szertartási teremben a Chevra engedélyével kitért zsidók tartsanak búcsuztatókat.

Olvasom

A karácsonyi cikkek sokaságából kiemelkedik Pethő Sándor vezércikke a „Magyar-ság”-ban. Az elmélkedés telve van bibliai szellemmel és megnyilatkozik benne az evangéliumi hirdetés megvalósíthatásának kritikája is, amit természetesen csak keresztény ember engedhet meg magának. És éppen ezért sokkal őszintébb és érdekesebb, mint a zsidó cikkírók kenetteljes karácsonyi frázisai.

Nem olvasom

Kevesen tudják, hogy Tauber Áront bizalmas baráti körben „doktor úrnak” becézték. Azt még kevesebben tudják, hogy mi volt az oka ennek a megtisztelő címzésnek. A dolog históriája a következő: Néhány évvel ezelőtt, mikor az Omike új menzája megnyílt, az elnök: Budai-Goldberger Leó, nagy, ünnepélyes megnyitót rendezett, amelyre az előkelőségek között meg volt híva a Pázmány

Péter Tudományegyetem akkori rektora: Trikál professzor, továbbá az egyik dékán is. Mikor az egyetemi előkelőségek a jólsikerült ünnepség után távozóban voltak, az előszobában összetalálkoztak Tauber Áronnal, aki meghajlással akart elbúcsuzni a teljes rektori, illetve dékáni ornátusban pompázó méltóságoktól. A két nyakláncokkal ékes úr, mikor az impozáns külsejű Taubert meglátták, megálltak előtte és először a rektor, majd utána a dékán, melegen megszorítva Tauber kezét így szólt: „Nagyon köszönöm doktor úr!” Az a pár jóbarát, aki tanuja volt ennek a jelenetnek, ettől az időtől kezdve Tauber Áront „doktor úrnak” szólította, mint ők mondták, teljes joggal, hiszen az egyetem rektora és dékánja teljes hivatali ornátusban, szabályszerű kézfogással doktorra fogadta . . .

Olvasom

Dr. Warburg Ottó, a berlini „Jeruzsálemi Egyetem Barátai” egyesületnek elnöke hatalmas arányú mozgalmat indított a jeruzsálemi egyetem könyvtárának gyarapítására. A propaganda nagy sikerrel járt, amint az a december végén Berlinben megtartott nagygyűlésen kiderült. A német zsidók, dacára a nehéz viszonyoknak, nem kevesebb, mint 20.000 kötet könyvvel gyarapították a jeruzsálemi egyetem könyvtárát és ezzel is demonstrálták a német zsidóság nagy együttérzését a palesztinai eszmével . . .

Olvasom

Nemrég jelent meg Angliában Macarney: The Magyars in the ninth century című könyve, mely a magyar viszonyokkal foglalkozik a XIX. században. A zsidókról a következőket írja:

„A magyar zsidók ma sok értékkel járulnak a nemzeti kultúrához. Kiválnak az irodalomban, művészetben, tudományban. Természetük és nevelésük bizonyos széles látókörű és kozmopolita jelleggel ruházta fel őket, amely gyakran hiányzik a fajmagyarban és ha ezeket a képességeket szabadjukra bocsájtják, az eredmény nincs híjával a bájnak és finomságnak. Kevésbé szerencsés inspiráció az, amikor, mint ez néha megtörténik, a szembeötlő magyar vonásokat akarják utánózni.”

Olvason

Harand Irén asszonynak, a zsidóság önzetlen barátjának lapja, a „Gerechtigkei“, heves polémiába került egy másik osztrák lappal, az „Erfüllung“-gal. Az Erfüllung ugyanis megvádolja Harand asszonyt azzal, hogy mozgalma nem őszinte, nem önzetlenül követel igazságot a zsidóság számára, hanem egész ténykedése nem más, mint a katholizáló missziók által a zsidóság részére kivetett csalétek. Harand asszony erre válaszolva megírta, hogy a mai szeretettelen, önző időkben, vannak emberek, akik képtelenek elhinni azt, hogy bármit is lehet önzetlenül tenni, minden hátsógondolat és mellékzándék nélkül. Tény az, hogy Harand asszony egyik előadásán egy jelen volt katolikus lelkes hozzászólt a tárgyhoz és a zsidókérdés radikális megoldása gyanánt a kikeresztelkedést javasolta. Harand asszony, ekkor rögtön kijelentette, hogy mozgalmával kapcsolatban katholizáló misszióról szó sem lehet, mert az ő mozgalma teljesen önzetlenül az igazság szolgálatában áll és ezzel a gondolattal nem férne össze az, hogy a zsidóságot bármilyen ellenszolgáltatás teljesítésére hívná fel. A politikai és gazdasági nyomás hatása alatt létrejött vallásváltoztatások egyik egyháznak sem válnának dicőségére és a valláshoz való ragaszkodást mindenkor úgy kell tekinteni, mint az emberi erkölcsi értéknek legpregnansabb fokmérőjét. A Harand mozgalom csak igazságot akar a zsidóság részére, de nem akarja, hogy az igazság keresésének ellenértéke gyanánt kikeresztelkedéssel fizessenek . . .

Olvason

A Németországból kiüldözött zsidók egy része Spanyolország felé vette útját, ott próbálkoznak meg a mai súlyos viszonyok között új existenciát teremteni. A Spanyolországba emigráló német zsidók először is Barcelonába mennek és innen indulnak szerte-széjjel az országba szerencsét próbálni. Nagy nehézségeket okoz az a körülmény, hogy a spanyol

zsidóság 90 százaléka Marokkóban lakik, így az európai zsidóság a nagy tömegekben érkező német zsidóknak nem tud megfelelő módon segítségére lenni. Spanyolországban még mindig fennáll a zsidósággal ellenséges ősi előítélet, így tehát Spanyolországba emigrálni nem tulságosan kecsegtető . . .

Olvason

H. G. Wells „Önéletrajz” című legújabb munkájában egy fejezetet szentel Morley úr kereskedelmi iskolájának, ahol ő 1876 és 1880 között tanult. Elmondja Wells, hogy az iskolában az összes tanulók egy terembe voltak zsúfolva, nem volt korszerinti elosztás, a hatéves fiúk a tizenötévesekkel együtt tanultak. Ebben a tulsufolt teremben persze szó sem lehetett semmi higiéniaról, a tanár főként lelkesedésből tanított, nem volt szigorúan vett órarend, némelykor hat órán át egyfolytában folyt a tanítás. A lénia, mint pedagógiai segédeszköz, sűrűn működött. Ha a tanár úrnak gasztrikus zavarai voltak, vagy a gyomorsav kinozta, sőt családi kellemetlenségek esetében is sűrűn előfordult, hogy a virgácson kívül pofonokkal traktálta a rábitzott gyermekesereget. Hajszálig ezeket meséli Schalom Asch és a többi zsargon író a chéder-rendszerről, ami minket úgy felháborít. És — amint látjuk — ugyanez a rendszer uralkodott a kulturált London közelében még a múlt század utolsó negyedében is

Olvason

India alkirálya Sir Herbert Samuel, a volt palesztinai főkormányzó lesz. A somáli félsziget olasz részeinek főkormányzója Revas szintén zsidó. Ime: az angol világ-hatalom és az olasz nagyhatalom gyarmati érdekei örének zsidót nevez ki. Ezzel szemben vannak országok, ahol a zsidót még éjjeli örnek sem nevezik ki. Ez az ellentét vigasztaló ugyan az egész zsidóságra, de nem vigasztaló arra a zsidóra, aki hiába ambicionálná, nem nevezik ki bakternek.

Miskolci levél

A magyar vidéki városok zsidó élete kétségtelenül minden magyar zsidót érdekel, hiszen a vidék az a hatalmas kiemeríthetetlen rezervoár, ahonnan a fővárosi zsidó élet a tartalékot meríti. A Szombat szerkesztősége elhatározta, hogy sorozatos vidéki körutakon a színhelyen fogja személyes tapasztalatok alapján a vidéki zsidó életet tanulmányozni. A Szombat első állomása Miskolc volt.

Északmagyarország legjelentékenyebb városában közel 15.000 zsidó él a legnagyobb felekezeti harmóniában. Mint ismeretes, a hitközség orthodox, és eltekintve egy kis szefárd töredéktől, egységes szertartású. A vezető főrabbi a nagytudományú Auszterlitz Sámuel, aki Neufeld Simon és Ehrenfeld Adolf rabbikkal, továbbá Dr. Spira Salamon magyar hitszónokkal és Widder József főkántorral együtt intézi az egyházi ügyeket. A hitközség a főrabbi kezdeményezésére jesivát létesített, ahol mintaszerű viszo-

nyok között 25 bennlakó növendék részeseül a leggondosabb nevelésben. A mintaszerű intézmény gondnoka, a lelkes Roth Adolf, minden dicsőre méltó.

A hitközség élén Feldmann Mór elnök áll, aki már évek óta vezeti nagy körültekintéssel és bölcseséggel a hitközség ügyeit. Az ő nevéhez egész sereg intézmény létesítése fűződik. A Chevra elnöke a kitűnő Klein Adolf. A kimagasló zsidó vezető férfiak, ugymint Fodor Dezső, Ferenczi Károly, Dr. Küröz Jakab, Dr. Forgács Dezső, Dr. Venetianer Jakab, Dr. Rosenberg Márton, Pártos Nándor, Hevesi Lajos, Székely Aladár, Dr. Feledi Aladár, Hauer Bertalan és még sokan mások önzetlenül, tele ügybuzgalommal és hiteszeretettel munkálkodnak a virágzó miskolci hitközség javára és továbbfejlesztésére. A városban két hatalmas zsinagóga és számos imaház van, az említett jesiván kívül fiú és leánypolgári és elemi iskola van, és a hitközség büszkesége, az egyetlen magyarországi zsidó tanítónőképző.

Gyöngyi László

Nem olvasom

A zseni ritka jelenség, még egész nemzetek és generációk is csak nagyritkán termelnek ki egyet-egyet. Ha egy-egy családban megszületik egy zseni, a család többi tagja rendszerint még a közepesség mértékét is alig éri el. Annál csodálatosabb az a körülmény, hogy a világhírű Yehudi Menuhin huga, a tizennégyéves Hephziba Menuhin, is olyan tehetséges és zseniális művész, mint tizenhét éves bátyja. A fiatal leány bemutatkozó estje Londonban volt a múlt hónapban, amikor is a Queens Hall-ban tartott zongoraestjén egyesapásra meghódította a műértő és nehezen felmelegedő londoni közönséget. Növelte a lelkesedést Yehudi fellépte is, aki min már arrivált művész, kedves szerénységgel igyekezett huga sikerét mindjobban kidomborítani. A hidegnek híresztelt angol közönség hírét meghazudtoló temperamentummal, valóságos tombolással ünnepelte a szimpatikus zseni-testvérpárt

Olvasom

A nagyarányú német-zsidó kivándorlás következtében a zsidók vándorbottal a kezükben eljutottak úgyszólván a világ minden tájára, így még Britt-Délafrikába is. A hivatalos adatok szerint 1933 és 1934 év folyamán Britt-Délafrikába 750 német-zsidó vándorolt be. Annak dacára, hogy az összes emigránsok számához mérten ez a szám elenyészően csekély, mégis a délafrikai viszonyokat és az ottani zsidóság kis számát tekintetbe véve Britt-Délafrika több zsidó emigránst már képtelen befogadni. A fogadtatás, kétségen kívül nagyon szívélyes volt és a délafrikai zsidók mindent elkövettek arra nézve, hogy a kiüldözött hittestvérek minél előbb elhelyezkedhessenek, de a speciális viszonyok és a nagy távolságok lehetlenné teszik azt, hogy több zsidó emigráns kenyeret találjon Britt-Délafrikában.

MINDEN ÚJ KÖNYVET MEGKAPHAT magyar, német, francia és angol nyelven Lukács kolcsönkönyvtár és könyvkereskedésében, Budapest, V. Nádor u. 8. Telefon: 80—6—57. Olcsó helybeli és vidéki előfizetési díjak! — Házhoz szállítás.

Különös ítélet egy válóperben

A Csikágóban megjelenő „Jewish Times” című hatalmas zsidó napilap szenzációs illusztrációval ellátott, cikket közölt november 20-iki számában. Bármenyire is érdekes a hír, csak bizonyos fenntartással adjuk közre, mert vannak benne részletek, amelyek egyenesen hihetetlenek. — Minden kommentár nélkül, kivonatos fordításban itt adjuk a cikket.

Ismeretes, hogy a csikágói orthodox zsidó temlomgyülekezet, három évvel ezelőtt keresztülvitte azt, hogy hívői felett, mint azt hajdan a bibliai időkben is megvolt, vallási és kisebb jelentőségű polgári perekben ne a polgári törvényszék tárgyaljon, hanem saját választott bíróságuk. A csikágói zsidó orthodox hitközség kebelében több mint százezer lélek tartozik, így hát érthető, hogy a zsidó bíróság meglehetősen sok munkát kénytelen végezni. A bíróság elnöke a csikágói orthodox főrabbi, tagjai: egy ügyvédből lett szenátor és egy igen tekintélyes kereskedő. A tárgyalások menete semmiben sem hasonlít a rendes polgári tárgyalásokra, teljesen a biblikus előírások szerint történik. Eddig nem történt a bíróság intézkedései ellen sohasem intézkedés, a felek mindenkor belenyugodtak a talmudi szabályok szerint hozott ítéletekbe, most azonban oly dolog történt, ami zsidó szempontból különös érdeklődésre tarthat számot.

Öt évvel ezelőtt, vagyis még a zsidó bíróság felállítására előtt egy fiatal csikágói zsidó pár házasságot kötött, természetesen a rabbi előtt. (Az amerikai Egyesült Államokban az egyházi házasságkötés egyenlő értékű a polgárral. A szerk.) A fiatalok: Mr. C. M. Shapiro és felesége Betty Ahronson, boldogan élték egészen addig, amíg egy week-end alkalmával történt apró összezördülés után a fiatal asszony ott nem hagyta a férjét. Shapiro másnap felkereste feleségét, kibékült vele, de ettől kezdve már napirondan voltak a veszekedések. Mindkét házastárs kerülte otthonát és igyekezett úgy vigasztalódni, ahogy tudott. A menyecske állandóan más férfiakkal járt színházakba és szórakozó helyekre és gyakran előfordult, hogy valamely mulatóhelyen váratlanul összetalálkozott férjével, aki viszont mindig más nőcskével volt látható. A vallásos rokonság és jó ismerősök végre is megsokallták a fiatalok megbotránkoztatónan erkölestelen életmódját és igyekeztek őket rávenni arra, hogy váljanak el. A cinikus és romlott

pár — nyilván kényelemszeretettől — hallani se akart a válásról, míg végre ez év őszén a csinos asszonykába beleszeretett egy idősebb gyáros és elakarta venni feleségül. Most már aktuálissá lett a válás és a fiatalok elmentek a kerületi bírósághoz, hogy „kölsönös kegyetlenség” (mutual cruelty) címén megindítsák a válópert. Az amerikai törvények szerint, az ilyen természetű válóperek napok alatt elintézését nyernek, így hát a fiatalok nem is gondoltak arra, hogy bármilyen komplikáció is késleltethetné a válást. Milyen nagy volt azonban csodálkozásuk, mikor a bíró — teljesen szokatlanul — megkérdezte azt is, hogy melyik egyházközség tagjai. Mióta ugyanis a csikágói zsidó-bíróság fennáll és a válóperek is a hatáskörébe tartoznak, az eljáró bíró köteles azt is vizsgálni, hogy vajjon a felek nem tartoznak-e az autonóm zsidó bíróság hatáskörébe. A törvény értelmében a bíró a válni akaró párt a zsidó-bíróság elé utasította kijelentvén azt, hogy a válóper lefolytatására a polgári bíróság nem illetékes.

A fiatalok kénytelen-kelletlen a zsidó-bíróság elé vitték ügyüket, ahol hosszas tanácskozás után a főrabbi meghozta frappáns ítéletét. A válást nem mondotta ki, sőt kötelezte őket életfogytiglani együttélésre. Amilyen meglepő volt az ítélet, ugyanolyan volt az indoklás is. Eszerint: ha csak egyik fél csalta volna meg a másikat, akkor kimondták volna a válást, de mivel mindketten erkölestelenek voltak és az erkölestelenségeik felett kölsönösen szemet hunytak, nem megengedhető, hogy ilyen megméltelyezett emberek ismét olyan helyzetbe hozassanak, hogy új házasságkötéssel még csak növeljék erkölestelenségeik számát. A biblikusan szigorú ítélet nagy feltűnést keltett és élénk vitára ad alkalmat úgy jogászok, mint zsidók közt.

Varsói újság

A Varsó környéki zsidók között ismét öngyilkossági járvány pusztít. Nem mulik el nap, hogy a lengyel lapok sorozatos zsidó öngyilkosságokról hirt ne adnának. Az ok mindig ugyanaz: a gazdasági válság. A lengyel zsidóság nagy nyomorára igen jellemző, hogy az öngyilkosok közt még chaszideusok is vannak, akik öngyilkosságuk előtt kétségtenak, akik öngyilkosságuk előtt súlyos lelki tusákon mennek keresztül. . .

HIREK

ÜNNEPÉLY A ZSIDÓ SZERETETHÁZI INTÉZMÉNYEKBEN. Megható ünnepély folyt le a zsidó karácsony (Chanuka) befejezéséül a Pesti Izraelita Szentegylet (Chevra Kadisa) Amerikai-úti telepén, ahol a Szeretetház, Szeretetkórház, a Felnőtt vakok intézete és a Hoffer-Kramer-féle menedékház működik. Ezeknek az intézményeknek vezetősége megvendégelte az ápoltakat és az utóbbiak részéről egy-egy beteg, illetve ápolat kifejezésre juttatta a hála érzelmeit a vezetőség iránt. Az uzsonna során, amely az alkalomnak megfelelően, pompásan kivilágított nagyteremben ment végbe, Reich Sámuel, kormányfőtanácsos, az ápolást végző intézmények elnöke üdvözölte Krámer Miksa kormányfőtanácsost, a Szentegylet elnökét, Porgesz József elnökhelyettest, dr. Endrei S. Henrik igazgatót, Bánó Dezső és Steiner Mór kormányfőtanácsosokat, Eisenmann Gyula, Fuchs Lipót, Fürst György, Gál Béla, Kohn Hugó, Komját Ernő, Munk Gábor előljárósági tagokat és Eppler Sándort, a Hitközség főtitkárát. Az elnök ezután megemlékezett arról, hogy az ünnepségnak felavató jellege is van, mert a Felnőtt Vakok Intézete és a Hoffer-Krámer alapítványból épült Menedékház tulajdonképpen felavatás nélkül kezdte meg működését. A Szentegylet nevében Porgesz József elnökhelyettes válaszolt a beszéltre, majd minden egyes jóléti intézmény egy-egy beteget meghatótt szavakkal köszönte meg az ápolást és az otthont, amelyet élveznek. Végül Krámer Miksa elnök mondott beszédet, amelyben megemlékezett azokról a betegekről, akiknek állapota nem engedi meg, hogy az ünnepségnél fényét és melegét élvezzék. Az ünnep kifogástalan rendezése Szoffer József főgondnok érdeme.

HÁZASSÁG. Az ismert Kardos Ernőnek, a Pesti Chevra Kadischa érdemes főtitkár helyettesének Anna leánya férjhez ment Molnár Ferenc kecskeméti kereskedőhöz. Az egyházi esküvőt intim körben tartották meg a családi otthon-

ban. Az esketésnél Dr. Hevesi Simon főrabbi funkcionálta Lineczki Bernát főkantor segédlete mellett. A Chevra Kadischa képviselőjében jelen voltak Kramer Miksa elnök, Dr. Endrei Henrik igazgató, és Steiner Mór előljáró.

AZ ANTISZEMITÁK szeretnek igazi lángelméket antiszemita érzélemmel megvádolni, hogy ezzel is demonstrálják az antiszemitizmus létjogosultságát. — Így Dosztojevszky hosszú ideig úgy szerepelt a köztudatban, hogy meggyőződéses antiszemita, több ellenszenves regényalakjára rámondták, hogy azokban ő a gonosz zsidó típusát akarja ábrázolni. Ezzel szemben Dosztojevszky naplójában a következőket írja egy Gindenburg nevű ismeretlen kis zsidó orvos halálával kapcsolatban: „Gindenburg doktor német származású volt, de azért jó zsidó. Mikor a szegények szolgálatában eltöltött 58 évi gyakorlat után meghalt, a város egész lakossága, valláskülönbség nélkül ott volt a temetésén. Mindenki ott volt: protestánsok, katolikusok, oroszok, németek, zsidók! A jó doktor olyan szegény volt, hogy nem volt miből eltemetni őt, hiszen a szó szoros értelmében mindenét a szegényeknek adta. Mikor egyszer egy szegény gyermekágyas asszony panaszkodott, hogy nincs mibe pólyálni gyermekét, a jó doktor az ingét adta oda pelenkának. Ugy kísérték utolsó útjára, mint egy szentet.” — Dosztojevszky hozzáfűzi még: „Ötvennyolc év az emberiség szolgálatában, ötvennyolc éves fáradhatatlan szeretet kellett ahhoz, hogy a koporsónál a különböző emberek egyforma gyásszal és szeretettel összetalálkozzanak. De találkoztak és elkísérték őt az utolsó útra. Az egész város ott volt, minden harang zúgott és minden nyelven, minden szertartás szerint imák szállottak az ég felé. A rabbi után ott beszélt a sírnál a katolikus és a református pap. És a sírnál, ezen a magasztos temetésen megoldódott a zsidókérdés. . .“

AZ „ÁHÁVÁSZ RÉIM“ Országos Felbaráti Szeretet Egylet december hó 25-én tartotta 55. évi rendes közgyűlését a megjelentek élénk érdeklődése mellett a Pesti Izr. Hitközség székházának dísztermében Ungár Ármin elnök vezetése mellett. Megjelentek: Dr. Rosenák Miksa egészségügyi főtanácsos, kórházi főorvos, a Pesti Izr. Hitközség előljárója, Steiner Mór korm.-főtanácsos, a Pesti Chevra Kadisa előljárója, Gábor Gyula dr. korm.-főtanácsos, a Pesti Izr. Hitközség ny. főtitkára, Molnár Gyula, Roth Mór,

sióagárdi Zöld Márton tábornok előljáró-helyettesek. Dr. Fischer Benjámín rabbi, elnök, Dr. Farkas József, Dr. Laczer Dénes és Dr. Scheiber Lajos rabbik, Dr. Csergő Hugó főjegyző, Galambos Jenő főtanácsos, Dr. Bakonyi László az Országos Iroda főtitkára, Lányi Géza főszám-tanácsos, Dr. Schönfeld József főszerkesztő, özv. Dr. Adler Illésné főrabbiné és család tagjai, továbbá templomegyesületek, templom körzetek és hölgy bizottság kiküldöttei: Ungár Ármin elnök megnyitó szavai után Hübsch Alfréd titkár ismertette az egyesület évi működéséről szóló jelentés beszámolót, valamint az elmúlt évi zárszámadást és előirányzatot, amelyet a közgyűlés egyhangulag vett tudomásul. Kegyeletes megemlékezés történt néhai Dr. Adler Illés főrabbi az egyesület volt egyházi elnökének 10 éves elhalálzásának fordulója alkalmából, akinek kegyeletteljes emlékezetének megőrzésére Széfer Thóra fog avatni. A számvizsgáló bizottság tagjaiul: Hege-düs Ernő, Meisels Lajos és Dr. Sinnreich Pál küldetett ki. Tiszteletbeli tagokul: Nagy Andor tőzsdetanácsos, Dr. Rosenák Miksa kórházi főorvos egészségügyi tanácsos és Vértés Emil a Nemzetközi Vásár alelnöke, a pesti izr. hitközség előljárói, továbbá Werheimer Adolf igazgató az Imit elnöke választották meg. A tárgysorozathoz Dr. Rosenák Miksa előljáró szólott hozzá, aki közkórházi tapasztalataiból ismeri az egyesület tradicionális és emberbaráti céljait és a hitközség előljáróságának megértő figyelmét tolmácsolta és menhely létesítésére hívta fel a figyelmet, amely kapcsolatos volna állás közvetítéssel. Dr. Scheiber Lajos rabbi az egyesület nemes hivatását aposztrofálta és néhai Dr. Adler Illés főrabbi emlékezetét idézte fel. Majd Ungár Ármin lemondási szándékát jelentette be mint-hogy üzleti vonatkozásai a székesfővárostól távol kötik, amelyet azonban a közgyűlés nem fogadott el, hanem egyhangulag az egyesület elnökévé újból Ungár Ármin templom előljárót választotta meg. Majd Reichenberg Jakab val. biz. elnöke a jelölő bizottság javaslatát ismertette, amelyet a közgyűlés egyhangulag elfogadott. Alelnököknek újakként az eddigiek mellé Dinner A. Emil és Kunstädter Adolf, tiszteletbeli alelnököknek: Fenyves Ignác és ifj. Weisz Gyula választott meg. Azután a többi tisztikari tagok és a választmány helybeli és vidéki tagjai választották meg. A tárgysorozat-

hoz Guttman Mór alelnök, Molnár Gyula előljáróh. szólottak hozzá. Ungár Ármin elnök az egyesület munkásságának további terveiről és bekapcsolásáról szólott és jobb jövő bizakodó reményében az egyesület jótékony munkájára és a szegény kórházi betegek segítségének nyújtására hívta fel a közgyűlés figyelmét.

HALÁLOZÁS. Lapzártakor értesülünk, hogy Krámer Miksa Chevra-elnök sógornője, özv. Lusztig Edéné 78 éves korában, rövid betegség után elhunyt.

TRIESZTEN ÁT PALESZTINÁBA. A Lloyd Triestino két új, 12.600 tonnás hajója, a Pilsna és Gerusalemme minden hét szerdáján indulnak Triestből és Brindisi és Cyprus szigetének érintése után 4 és fél napos úttal érkeznek Jaffába, majd Haifába. A hajókon nagy óceánjáró luxushajókhoz méltó pompával berendezett első osztály és minden polgári igényt kielégítő turistaosztály van. A turistaosztályon is minden egyes kabinnak a tengerre nyíló ablaka van és a társaság eddig szinte minden házaspárt kivétel nélkül kétágyas kabinban helyezett el. Napközben tágas fedélzetek, este barátságos, ízléssel berendezett társashelyiség áll a turistaosztály utasai rendelkezésére. Az ellátás finom, választékos, bőséges és a hajókon a jeruzsálemi főrabbinátus, közvetlen ellenőrzése alatt álló szigoruan rituális kóser konyha is van. A társaságnak a Jewish Agency-vel évről-évre megújított szerződése a cionista kivándorlóknak és turistáknak messzemenő kedvezményeket nyújtanak. A áprilisi Makkabiádra utazó atléták részére a Lloyd Triestino rendkívül kedvezményes oda-vissza szóló árat állapított meg, amely a turistaosztályon mindössze kb. 260 pengőt tesz ki és 60 napig érvényes, míg a Makkabiád látogatói az elsőosztály áraiból élveznek 20 százalékos kedvezményt. Nagy engedményeket kapnak azok a csoportok is, melyek a Purim-karnevál, a Makkabiád és a Husvétünnep alkalmából utaznak Palesztinába. A legmérsékeltőbb árakat azonban a Lloyd Triestino a chalucok részére állapította meg, akik Triesztől Palesztináig turistaosztályon kb. 120, fedélközön pedig kb. 85 pengőt fizetnek. E hajójegyek birtokosainak az olasz államvasutak is jelentékenyen — 50—70 százalék — mérsékelt vasutjegyet engedélyeznek.

Felolós szerkesztő és kiadó: Dr. KENÉZ-KURLÄNDER EDE, Budapest, VI. gr. Zichy Jenő u. 43.

Telefon: Aut. 27-1-35. — Az előfizetés ára: egész évre 30 pengő, egyszerű papíron 20 pengő.

Postatakarókszám: szám 16.760

Nemfeld Zoltán (PANNÓNIA) nyomda Budapest, VII. Rombach u. 8. — Telefon: József 42-3-09